

DOCENT

ZM
VV

LET'S ORGANIZE

FIE atria

DE LESSEN VAN DE

ZWARTE
MIGRANTEN
VLUCHTELINGEN
VROUWENBEWEGING

TIJDLIJN

1975

Oprichting Turkse Vrouwen Vereniging Hollanda Türkiye Kadınlar Birliği (HTKB).

Turkse vrouwen richten de Turkse Vrouwen Vereniging Hollanda Türkiye Kadınlar Birliği op. Ze bespreken hun gemeenschappelijke problemen en gaan op zoek naar oplossingen. De HTKB organiseert o.a. taalcursussen, nailessen en spreekuren.

Foto: Anne Vaillant (Collectie IAV-Atria).

Bijeenkomst van vereniging HTKB in buurthuis Oosterhoek op 8 maart 1982.

1979

Molukse vrouwen richten de landelijke vrouwenorganisatie Kelompok op. Enkele Molukse vrouwen verzamelen zich al vanaf 1952 in de christelijke Federatie Kaum Ibu Protestan Maluku di Belanda.

Fotograaf onbekend (Collectie IAV-Atria). Landelijke Zwarte Vrouwendag, 1986.

Oprichting activiteitengroep voor Molukse vrouwen Kelompok Aktivitas Umum Untuk Wanita Wanita Maluku.

1980

Foto: Bertien van Manen (Collectie IAV-Atria). Presentatie eerste uitgave Ashanti, sept. 1980.

Presentatie eerste nummer Ashanti, het blad voor en door Surinaamse vrouwen.

1982

Oprichting Marokkaanse Vrouwen Vereniging Nederland (MNVN).

Affiche: Ontwerper onbekend (Collectie IAV-Atria). Affiche van de Marokkaanse Vrouwenvereniging, 1982.

De MVVN focust zich op de rechtspositie en zichtbaarheid van Marokkaanse migrantenvrouwen. De MVVN wordt opgericht door Marokkaanse vrouwen die het oneens waren met het feit dat het Steunkomitee Marokkaanse Vrouwen (1977) door autochtone Nederlanders werd geleid.

Ashanti is een marxistisch blad voor en door Surinaamse vrouwen. Er worden veel thema's besproken, van abortus tot onderwijsprojecten of lesbische relaties tussen zwarte vrouwen. De laatste uitgave verscheen in 1987.

1983

Statement van Julia da Lima op de Winteruniversiteit Vrouwenstudies in Nijmegen.

Uit publicatie: "Vrouwen van Nijmegen. Twintig Jaar in Beweging", De Feeks, 2000.

Voordracht Julia da Lima tijdens de Winteruniversiteit Vrouwenstudies, 17 dec. 1983.

Julia da Lima leest de 'Verklaring van de Zwarte Vrouwengroep' voor tijdens de Winteruniversiteit Vrouwenstudies in Nijmegen. 'Zwart' is een politiek begrip dat alle vrouwen van kleur aanduidt. Na deze verklaring gaan Zwarte vrouwen zich steeds meer verenigen.

1984

Oprichting Zwarte lesbische groep Sister Outsider.

Foto: Robertine Romeny (Collectie IAV-Atria)

De oprichters van Sister Outsider, v.l.n.r. José Maas, Tania Léon, Gloria Wekker, Tieneke Sumter, 1984.

Sister Outsider is een organisatie voor Zwarte vrouwen die van vrouwen houden. Sister Outsider is vernoemd naar een essaybundel van Audre Lorde. Haar rol als inspiratiebron voor de ZMV-Vrouwenbeweging was groot.

Foto: Mieke Schlaman (Collectie IAV-Atria). Plaatselijke netwerkcoördinatoren van Tiye International, 2005.

Tiye International is een overkoepelende organisatie van 21 Nederlandse ZMV-Vrouwenorganisaties. Tiye strijdt nog steeds op wereldwijd niveau om gelijke kansen voor ZMV-Vrouwen en gelijke rechten voor mannen en vrouwen te realiseren.

Oprichting Tiye International, de koepelorganisatie van landelijke organisaties van ZMV-Vrouwen.

1994

Nadat de subsidie wordt stopgezet, besluit een groep vrouwen van Stichting Flamboyant hun activiteiten voort te zetten onder de naam ZAMI (1991).

Affiche van Stichting Flamboyant, 1986.

Ontwerper onbekend (Collectie IAV-Atria).

1986

Oprichting Stichting Flamboyant, een ontmoeting- en documentatiecentrum voor Zwarte vrouwen.

1995

Foto: Mieke Schlaman (Collectie IAV-Atria). Deelnemers tijdens de VN-Wereldvrouwenconferentie in Beijing, 1995.

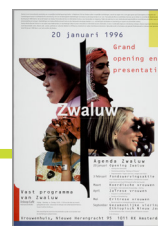
De vierde VN-Wereldvrouwenconferentie vindt plaats in Beijing.

De vierde VN-Wereldvrouwenconferentie in Beijing is een van de grootste bijeenkomsten ter bevordering van vrouwenrechten ooit gehouden.

Hierbij zijn ook afgevaardigden uit Nederland aanwezig die namens organisaties uit de ZMV-Vrouwenbeweging hun stem laten horen.

Oprichting Zwaluw,

1995 transculturele vereniging van vrouwelijke vluchtelingenorganisaties.

Ontwerp: Shohaila Najand (Collectie IAV-Atria).

Affiche voor de officiële opening van Zwaluw op 20 januari 1996.

Zwaluw zet zich in voor emancipatie en integratie van vluchtelingenvrouwen in Nederland en wil bestaande stereotypen doorbreken. Activiteiten bestaan onder andere uit literaire cafés, politieke, sociale en culturele debatten en interculturele dans- en kooklessen.

E-Quality is het eerste kennis- en expertisecentrum voor gender én etniciteit. Maatschappelijke kwesties worden niet alleen vanuit de witte norm maar ook vanuit een ZMV-perspectief belicht. E-Quality is in 2012 opgegaan in het huidige kennisinstituut Atria.

Foto: Amazone Nativel (Collectie IAV-Atria). Medewerkers E-Quality.

1998

Oprichting E-Quality, expertisecentrum voor gender en etniciteit.

De conferentie 'Dansen op de Denkvloer' is een belangrijk moment van uitwisseling en kennisvorming voor ZMV-Vrouwen uit verschillende domeinen. Lokale initiatieven, kunstenaars en wetenschappers komen samen. De bijeenkomst wordt georganiseerd door het Netwerk voor Inter-Etnische Vrouwenstudies (NIEUWS).

Collectie IAV-Atria. Voorkant programma 'Dansen op de Denkvloer', 26 en 27 april 1996.

1996

Conferentie 'Dansen op de denkvloer: bewegende visies op vrouwen in de interetnische samenleving'.

HANDLEIDING

Niveau: vanaf vmbo-3

Dit lesprogramma introduceert de geschiedenis van de opkomst van de Zwarte, Migranten- en Vluchtelingenvrouwenbeweging (ZMV-Vrouwenbeweging) in Nederland en slaat tegelijkertijd een brug naar het heden. Het lesprogramma bestaat uit vier thema's: Wij Zwarte vrouwen, Kennis is macht, Vriendschap & Liefde en Let's organize. Bij elke les hoort een kennisclip. Bekijk vooraf aan de les klassikaal de kennisclip en bespreek dit met je leerlingen. Bij vraag één wordt op de kennisclip ingegaan. De lessen kunnen zowel in een reeks als los van elkaar gegeven worden.

Thema

Let's organize: De vrouwen die zich in de Zwarte, Migranten en Vluchtelingen Vrouwenbeweging (ZMV-Vrouwenbeweging) organiseren, vormen een diverse groep. ZMV-Vrouwen verenigen zich veelal rondom kwesties die uniek zijn binnen hun eigen etnische groep. Maar de organisaties trekken ook gezamenlijk op om de positie van ZMV-Vrouwen in de Nederlandse maatschappij te verbeteren. In deze les kijken we ook naar verschillende generaties ZMV-Vrouwen.

Lesdoelen

- Leerlingen weten dat de ZMV-Vrouwenbeweging bestaat uit een etnisch diverse groep met ieder hun eigen unieke positie in de Nederlandse maatschappij.
- Leerlingen kunnen enkele organisaties noemen van specifieke etnische groepen en wat hun belangrijkste doelstellingen waren binnen.
- Leerlingen kunnen uitleggen met welke acties de organisaties binnen de ZMV-Vrouwenbeweging hun doelstellingen hoopten te bereiken.
- Leerlingen kunnen uitleggen wat het VN Vrouwenverdrag is en op welke manier de ZMV-Vrouwenbeweging is gekoppeld aan internationale politiek en rechtspraak.

De Zwarte, Migranten- en Vluchtelingenvrouwenbeweging

Vrouwen met een migratieachtergrond die afkomstig zijn uit de voormalige koloniën, of naar Nederland kwamen als vluchteling of omdat zichzelf of hun man als goedkope arbeidskracht aan de slag gingen, hebben in het Nederland van de jaren zeventig en tachtig te maken met zowel racisme als seksisme. Zwarte vrouwen en vrouwen van kleur voelen zich niet alleen genegeerd en gediscrimineerd door de Nederlandse regering en uitgesloten van de Nederlandse cultuur, maar ook door vrouwen die zich engageren in actiegroepen zoals Dolle Mina en Man Vrouw Maatschappij.

Zwarte vrouwen en vrouwen van kleur verenigen zich onder de paraplu Zwarte, Migranten- en Vluchtelingenvrouwenbeweging om in de maatschappij hun plek op te eisen. Ze creëren nieuwe initiatieven voor de emancipatie van vrouwen uit voormalige Nederlandse koloniën, vrouwelijke arbeidsmigranten en vluchtelingen. Zij ontwikkelen belangrijke ideeën, begrippen en theorieën, bijvoorbeeld het zogenaamde 'Kruispuntdenken' of intersectionaliteit. Deze methode gaat ervan uit dat alle vormen van discriminatie of privilege – denk bijvoorbeeld aan gender, klasse, ras, seksualiteit, leeftijd, religie en gezondheid – samen bepalen hoeveel (of weinig) macht iemand heeft.

Moeilijkheidsgraad

Om dit lespakket voor meerdere leerjaren en niveaus toegankelijk te maken, zijn de vragen opgebouwd in basisvragen vanaf niveau vmbo-3. Voor meer verdieping kun je jouw klas de verdiepingsvragen en/of onderzoeksvragen aanbieden. Dit staat duidelijk aangegeven op de werkbladen. LET OP: de onderzoeksvragen zijn meer tijdsintensief dan de standaard- en verdiepingsvragen.

ANTWOORDEN

Vraag 1

- A Eigen antwoord
- B De fakkel is een symbool dat staat voor kennis, rede en vooruitgang. Een fakkel geeft warmte en licht.
- C De eerste generatie is de eerste groep Marokkanen die naar Nederland kwam. Hun kinderen behoren tot de tweede generatie.

Vraag 2

- A Eigen antwoord. Bijv. de vrouw moet zich schikken naar de wensen van de man.
- B Ze moeten drie jaar getrouwd zijn voor een verblijfsvergunning, en daarnaast in sommige gevallen een eigen inkomen hebben en/of passende woonruimte.
- C Eigen antwoord
- D Zij is politicus, lid van de Tweede Kamer voor Partij van de Arbeid. Was voorzitter van de Tweede Kamer.
- E Ze houdt zich bezig met beleid en wetgeving

Vraag 3

- A De eerste generatie kwam over uit het buitenland, de tweede generatie is grotendeels hier geboren. Dit zijn de kinderen van de eerste generatie migranten.
- B Eigen antwoord. Bijv. of de vrouwen zich thuis voelen in Nederland.
- C Eigen antwoord.
- D Vrouwen uit de eerste generatie zijn nog afhankelijk van hun man, vrouwen uit de tweede generatie willen zelfstandig zijn.
- E Dat het racistische karakter van Zwarte Piet verdwijnt, zodat hun kinderen zich trots kunnen voelen op hun zwart-zijn en de negatieve beeldvorming verdwijnt.
- F De huidige anti-Zwarte Piet beweging strijdt nog steeds tegen deze negatieve beeldvorming. Er is nog veel weerstand tegen het uitbannen van het racistische karakter van Piet. Maar er is wel steeds meer bewustwording en ook verandering.
- G Zij ziet haar moeder en grootmoeder als krachtige vrouwen. De vrouw in bron 4 benadrukt vooral de rol die haar moeder inneemt in de achtergrond van het leven van haar man.

Vraag 4

- A Passend werk is werk dat aansluit bij de kwaliteiten en expertise van de desbetreffende persoon.
- B Vrouwen die niet gestudeerd hebben
- C Dat ze zichzelf kunnen redden, zonder hulp
- D Meer Surinaamse vrouwen in de politiek
- E Als er meer Surinaamse vrouwen in de politiek zitten, zullen ze de belangen van Surinaamse vrouwen behartigen.

Vraag 5

- A Eigen antwoord. Bijv. 1) kans op uitzetting naar het land van herkomst. 2.) integratie in de Nederlandse samenleving
- B Tegen uitzetting door de Nederlandse regering
- C Dat kun je zien aan de teksten op de spandoeken en aan hun lichaamshouding, ze roepen leuzen, ze hebben zich als groep verzameld.
- D Omdat zij in Somalië is geboren, maar het grootste deel van haar leven in Nederland woont.

Vraag 6

- A Eigen antwoord. Bijv. geweld tegen vrouwen
- B Eigen antwoord
- C Omdat ze als organisatie één geluid wilde laten horen.
- D Zo konden ze tijdens de Wereldvrouwenconferentie eensgezinds optreden en meer bereiken dan wanneer zij als kleine organisaties met hun eigen issues zouden deelnemen.

Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis verzamelt, beheert en bewaart informatie over de positie van vrouwen en genderverhoudingen in de samenleving. Met haar kennisbronnen – bibliotheek, archief en onderzoek – levert Atria een bijdrage aan het debat over de positie van vrouwen in hun maatschappelijke én historische context.

Educatieplatform F-site biedt geschiedenisdocenten lesmateriaal over vrouwen uit de geschiedenis, toegespitst op de tien tijdvakken uit het geschiedenisonderwijs. Het dient ook als inspiratiemateriaal voor leerlingen die een spreekbeurt willen geven of een werkstuk willen maken over een historische vrouw. Natuurlijk is F-site er ook voor iedereen die meer wil weten over vrouwen uit de geschiedenis: van de prehistorie tot nu.

De ZMV-Vrouwenbeweging

Dit lesprogramma introduceert de geschiedenis van de opkomst van de Zwarte, Migranten- en Vluchtelingen-Vrouwenbeweging (ZMV-Vrouwenbeweging) in Nederland en slaat tegelijkertijd een brug naar het heden.

Lesprogramma met vier kennisclips en lespakketten

Atria en F-site presenteren vier kennisclips en bijbehorende lespakketten over de acties van de ZMV-Vrouwenbeweging. Elke clip heeft een eigen korte docentenhandleiding, werkblad en antwoordvel.

Het lesprogramma bestaat uit vier onderdelen:

- Wij, Zwarte vrouwen
- Kennis is macht
- Revolutionaire vriendschappen
- Let's organize

Collectie IAV-Atria

In de clips en het lesprogramma is uniek archiefmateriaal gebruikt van zwarte, migranten- en vluchtelingenvrouwen dat afkomstig is uit de Collectie Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging (IAV) bij Atria. De Collectie IAV is één van de oudste collecties over vrouwen en gender wereldwijd.

Disclaimer

Wij hebben ons uiterste best gedaan om bronnen en rechthebbenden van het hier getoonde materiaal, te achterhalen. Indien materiaal is getoond waarvan u (mede) rechthebbende bent en u niet als bron of rechthebbende wordt genoemd, of waarvoor u geen toestemming heeft verleend, verzoeken wij u contact met ons op te nemen.

Colofon

© maart 2022

Dit lesprogramma is aangeboden en ontwikkeld door Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis, en Van Gisteren, oprichter en bestuurder van Stichting F-Site, educatieplatform over vrouwen uit de geschiedenis.

Het lesprogramma is mede mogelijk gemaakt door het Prins Bernhard Cultuurfonds, het VSB Fonds en het Aletta Jacobs Fonds.

Grafisch ontwerp en opmaak

Burobraak, visual identity & social design
Arjan Braaksma en Janey de Jong

Fotografie

Tirza Lempers, Studio HER

Cover

Lakiescha Tol, Sohna Sumbunu
en Veronika Vygon van Zetje In

Klankbord en advies

Nancy Jouwe en Rachel Rumai Díaz

